

Tomasz Kruszyński

EFEKTYWNOŚĆ WSPIERANIA ENERGETYKI ODNAWIALNEJ W REGIONALNYCH PROGRAMACH OPERACYJNYCH NA LATA 2007-2013 WYBRANYCH WOJEWÓDZTW

Tomasz Kruszyński, dr – Toruńska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości w Toruniu

adres korespondencyjny:

ul. Rybaki 57, 87-100 Toruń

e-mail: tomasz_kruszynski@wp.pl

EFFECTIVENESS OF RENEWAL ENERGY SUPPORT IN THE REGIONAL OPERATIONAL PROGRAMS IN PERIOD FROM 2007 TO 2013 IN SELECTED VOIVODESHIPS

SUMMARY: Legislation applied by the EU authorities imposes an obligation on member states increasing the share of renewables in total energy production to fixed levels. The European Commission provides financial resources coming down from the Structural Funds to preserve these objectives, which institutions and governments can benefit with investing in the development of renewable energy.

This article presents comparison of the rate and range of spending means originated from regional operational programs, co-financed from EU funds in the 2007-2013 EU budget perspective, dedicated to support of the renewable energy sector, in three voivodeships of north and north-western Poland: Kuyavian-Pomeranian, Pomeranian and West Pomeranian, until the end of 2012. In these regions, the level of development of the renewable energy sector is relatively high comparing to the rest of the country.

Most efficient funds absorption occurs where concentration of devices and an installed power capacity is smallest – in the Pomerania voivodship. Signed contracts reach almost 100% of available money at the end of 2012, however the prior arrangement of funds does not fit the level of RES development on areas under investigation.

KEY WORDS: renewable energy sources, RES, European funds, structural funds, regional operational programme 2007-2013

Wstęp

Władze Unii Europejskiej (UE), koordynując politykę proekologiczną w Europie, wspierają systematyczny rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Uchwalane przez nie przepisy nakładają na kraje członkowskie obowiązki zwiększania udziału energii odnawialnej w produkcji energii brutto¹ do nakreślonych z góry limitów. W osiągnięciu założonych celów Komisja Europejska (KE) wspiera państwa członkowskie, asygnując środki finansowe pochodzące z funduszy strukturalnych, z których sektor publiczny i prywatny Wspólnoty może korzystać inwestując w rozwój energetyki odnawialnej.

Przyjęty przez Komisję Europejską, w komunikacie z marca 2010 roku, dokument strategiczny *Europa 2020* wskazuje na trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety, na bazie których Europa ma sukcesywnie zaprowadzać u siebie proekologiczną gospodarkę przyszłości, kreśląc zarazem nadrzędne dla niej cele, w tym tak zwany „Pakiet 20/20/20”². Pod jego algebraiczną symboliką kryją się następujące założenia:

- redukcja emisji CO₂ o 20% w roku 2020 w porównaniu do 1990 roku;
- wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych w UE z obecnych 8,5 do 20% w 2020 roku (dla naszego kraju ustalono wzrost z 7 do 15%);
- zwiększenie efektywności energetycznej w roku 2020 o 20%.

Wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw, jest, zgodnie z załącznikiem do uchwały nr 202/2009 Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2009 r. *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku*³, jednym z podstawowych priorytetów polityki energetycznej Polski. Celem strategicznym polityki państwa jest zwiększanie wykorzystania zasobów energii odnawialnej tak, aby jej udział w finalnym zużyciu energii brutto osiągnął w 2020 roku 15%. Już w 2010 roku, według danych GUS-u, wielkość energii pierwotnej pozyskiwanej w Polsce ze źródeł odnawialnych wyniosła 10,2%. „Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju poprzez harmonijne połączenie wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska stanowić będzie dla Polski w najbliższym dziesięcioleciu jedno z głównych wyzwań rozwojowych. Zachowanie zasobów przyrodniczych w stanie nie pogorszonym, a docelowo zwiększenie ich trwałości i jakości nie może być traktowane jako bariera w rozwoju kraju. (...) Podstawowym zadaniem staje się z jednej strony sprostanie rosnącemu zapotrzebowaniu na energię, z drugiej zaś – znajdowanie takich rozwiązań, by maksymalnie ograniczyć negatywny wpływ na środowisko, nie hamując przy tym wzrostu gospodarczego, ale kreując nowe bodźce dla jego pobudzania, zwłaszcza na terenach nieurbanizowanych”⁴.

¹ Całkowita ilość (uzysk) energii (elektrycznej, cieplnej) wytworzonej w zakładzie energetycznym, włącznie z energią zużytą na potrzeby procesu przemiany energetycznej.

² Por. Komisja Europejska, *Communication from the Commission, Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, (COM/2010/220 final), Bruksela 3.03.2010, s. 12, www.eur-lex.europa.eu [30-04-2013].

³ Załącznik do uchwały nr 202/2009 Rady Ministrów z dnia 10 listopada 2012 r. w sprawie *Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku*, www.mg.gov.pl [30-04-2013], s. 4.

⁴ Uchwała nr 157 Rady Ministrów z dn. 25 września 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020, (M.P. 2012 nr 0, poz. 882), s. 90.

Dbałość o podnoszenie efektywności energetycznej jest o tyle istotna, iż polska gospodarka cechuje się nieodmiennie od wielu lat wysokim poziomem energochłonności, mimo stopniowej poprawy w tym zakresie, wykazując wartości o przeszło 20% wyższe od średniej europejskiej. W załączniku do rządowego dokumentu *Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku*, jako jedno z głównych narzędzi realizacji krajowej polityki energetycznej wskazano: „wsparcie ze środków publicznych, w tym funduszy europejskich, realizacji istotnych dla kraju projektów w zakresie energetyki (na przykład projekty inwestycyjne, prace badawczo-rozwojowe)”.

Zestawienie parametrów sektora OZE w wybranych województwach północnego i północno-zachodniego regionu Polski

Niniejsza praca prezentuje wyniki analizy wydatkowania środków finansowych Unii Europejskiej, zaksięgowanych w regionalnych programach operacyjnych na lata 2007-2013 trzech województw północno-zachodniej Polski: kujawsko-pomorskiego, pomorskiego i zachodniopomorskiego, pod kątem ich wykorzystania na rozwój energetyki odnawialnej na tych obszarach.

Na rynku krajowej energetyki odnawialnej, od około 10 lat nade wszystko rozwija się sektor energetyki wiatrowej, po dziś dzień postrzegany przez potencjalnych inwestorów jako najbardziej atrakcyjny. Areał trzech badanych województw charakteryzuje się, według danych Ośrodka Meteorologii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (prof. Halina Lorenc), w przeważającej większości III korzystną strefą energetyczną wiatru, poza wąskim pasem wybrzeża gdzie warunki są wybitnie korzystne (I). Województwo kujawsko-pomorskie leży praktycznie w całości w strefie III, za wyjątkiem wąskiego wycinka na południowym wschodzie, gdzie warunki wietrzne są bardzo korzystne (II). Nie są to warunki idealne czy nawet optymalne, ale jednak region ten stał się wyjątkowo atrakcyjnym miejscem dla lokalizacji elektrowni wiatrowych – jest ich tu obecnie ponad 200, najwięcej w kraju. Niejaką rolę w takim sukcesie odgrywa duży odsetek gruntów rolnych w całkowitym areale, a także równinny charakter (niska klasa szorstkości terenu) województwa kujawsko-pomorskiego. Województwo to jest także od lat jedynym obszarem, w którym odnawialne źródła energii odgrywają dominującą rolę w produkcji energii elektrycznej (ponad 60%). Dzieje się tak między innymi za sprawą wybudowanej w 1970 roku we Włocławku jednej z największych polskich elektrowni wodnych, która systematycznie dostarcza około 10% energii produkowanej w kraju ze źródeł odnawialnych⁵.

⁵ Por. *Określenie potencjału energetycznego regionów Polski w zakresie odnawialnych źródeł energii – wnioski dla Regionalnych Programów Operacyjnych na okres programowania 2014-2020*, red. G. Wiśniewski, Instytut Energetyki Odnawialnej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011, s. 94.

Tabela 1
Porównanie podstawowych danych społeczno-gospodarczych analizowanych województw

Województwo	Populacja w 2011 roku	PKB <i>per capita</i> w 2010 roku w zł
Kujawsko-pomorskie	2 097 634	31 107
Pomorskie	2 276 176	35 597
Zachodniopomorskie	1 722 883	32 268

Źródło: dane GUS-u.

Tabela 2
Ilość i moc instalacji z zakresu energetyki odnawialnej w województwach: kujawsko-pomorskim, zachodniopomorskim i pomorskim

Lokalizacja	Województwo kujawsko-pomorskie		Województwo pomorskie		Województwo zachodniopomorskie		
	Parametry	Liczba	Moc instalacji [MW]	Liczba	Moc instalacji [MW]	Liczba	Moc instalacji [MW]
Typ instalacji							
Elektrownie wiatrowe		210	281,9	28	272	43	726,4
Elektrownie wiatrowe na morzu		0	0	0	0	0	0
Elektrownie wodne		53	211,1	109	33,7	68	13,3
Elektrownie na biomasę		4	97,4	0	0	2	75,7
Biogazownie		13	9,6	13	13,7	19	9,6
Elektrownie morskie		0	0	0	0	0	0
Ogółem		280	600,0	150	319,4	132	825,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki, Mapa odnawialnych źródeł energii, stan na 31 grudnia 2012 roku.

Tabela 3
Porównanie zakresów produkcji energii elektrycznej z OZE w trzech województwach północno-zachodniej Polski

Województwo	Produkcja energii elektrycznej z OZE w 2011 roku [GWh]	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w 2011 roku [%]
Kujawsko-pomorskie	2 063,3	60,5
Pomorskie	1 002,3	30,8
Zachodniopomorskie	1 451,7	16,4

Źródło: dane GUS.

Globalne wielkości mocy zainstalowanej w zakładach produkujących energię uzyskiwane są z puli instalacji o wysoce zróżnicowanych rozmiarach (tabela 2). Na przykład, w województwie kujawsko-pomorskim występuje spore rozdrobnienie mocy w sektorze wiatrowym (210 w większości małych elektrowni na 281,9 MW łącznej zainstalowanej mocy daje statystyczne 1,3 MW przypadające na jeden wiatrak), ale za to stosunkowo wysoka jej komasacja, jeśli idzie o elektrownie wodne („zasługa” elektrowni we Włocławku). Nieliczne biogazownie pobudowano w kujawsko-pomorskim i zachodniopomorskim. Kujawsko-Pomorskie wiezie prym pod względem łącznej liczby instalacji energetycznych (OZE), posiadając ich 280, co daje wartość dwukrotnie większą niż w pozostałych badanych województwach, natomiast zachodniopomorskie, z parametrem globalnej mocy zainstalowanej 825 MW, jest liderem na kolejnym polu, wyprzedzając następane w kolejności kujawsko-pomorskie o około 30%.

Środki finansowe kierowane na wspieranie OZE w regionalnych programach operacyjnych

Wsparcie finansowe Unii Europejskiej dla krajów członkowskich, pochodzące z funduszy strukturalnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), realizowane jest poprzez sektorowe (branżowe) oraz regionalne programy operacyjne (RPO). W czasie trwania unijnej perspektywy finansowej na lata 2007-2013, Polska otrzymała do dyspozycji w ramach Polityki Spójności 67,3 mld euro z funduszy strukturalnych – najwięcej ze wszystkich 27 państw członkowskich. Z kwoty tej, 16,6 mld euro przypadło na programy regionalne, co dało średnio po 1 mld euro na województwo. Łącznie, blisko pół miliarda euro z puli przypadającej na rozwój regionalny władze 16 województw przeznaczyły na wsparcie regionalnego sektora energetyki odnawialnej⁶.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego (RPO WK-P)⁷, odmiennie niż w pozostałych omawianych tu dokumentach programowych, zadania z zakresu energetyki wiatrowej wyłączono z osi priorytetowej poświęconej zachowaniu i racjonalnemu użytkowaniu środowiska,

⁶ Por. R. Krasowski, *Fundusze Europejskie na energetykę odnawialną*, cz. 1, Centrum Prawa Bankowego i Informacji sp. z o.o., Polska Izba Gospodarcza Energii Odnawialnej, Warszawa 2009, s. 90.

⁷ Por. Załącznik do uchwały nr 70/1519/2011 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14 grudnia 2011 r. zmieniającej uchwałę nr 70/892/07 w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 z dnia 23 października 2007 r., www.mojregion.eu [30-04-2013].

zawierającej trzon zagadnień związanych ze współfinansowaniem OZE. „Wykonując zobowiązania akcesyjne w zakresie wzrostu udziału produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, zakłada się wspieranie projektów w zakresie produkcji i przesyłu energii elektrycznej i ciepłej z siłowni wykorzystujących: biomasę, energię słoneczną, geotermalną, wód płynących”⁸. W tabeli przedstawiającej indykatywny podział środków według kategorii zaplanowanego wykorzystania wkładu EFRR (w euro) w RPO WK-P, w rubryce „Energia odnawialna: wiatrowa” widnieje kwota 0⁹. Inwestycje w energetykę wiatrową w tym regionie mogą być zatem finansowane, w praktyce, w ramach działania skierowanego na wsparcie inwestycji przedsiębiorstw – w *Osi priorytetowej 5 Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw*, czyli wrzucone do ogólnego „worka” wspierania inwestycji w sektorze prywatnym – małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

Działanie, z którego można finansować zadania z zakresu szeroko pojętych inwestycji w OZE (za wyjątkiem energetyki wiatrowej) ma przyznany numer 2.4 oraz tytuł: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku. Alokacja finansowa na to działanie wynosi 23 629 286 euro z czego 13 883 455 euro to wkład unijny. Jeśli idzie o maksymalny udział środków publicznych w wydatkach kwalifikowalnych na poziomie projektów, to instytucja zarządzająca zróżnicowała go w zależności od warunku wystąpienia pomocy publicznej oraz rodzaju beneficjentów. Do 75% dofinansowania mogą uzyskać projekty, których nie będzie dotyczyć pomoc publiczna. Od 50 do 70% – to progi wysokości wkładu środków publicznych (w tym 85% z EFRR i 15% z budżetu państwa) w zależności od rozmiarów przedsiębiorstwa – im mniejsza kategoria tym wyższy limit. Do 100% dofinansowania (w tym 75% z EFRR) mogą otrzymać państwowe jednostki budżetowe¹⁰.

Alokacja środków finansowych z EFRR przeznaczonych w tym programie na *Oś priorytetową 5 Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw* wynosi 258 773 407 euro, a maksymalny udział środków publicznych w wydatkach kwalifikowalnych na poziomie projektów, w poddziałaniach skierowanych stricte na rozwój przedsiębiorstw (poddziałania: 5.2.1. Wsparcie inwestycji mikroprzedsiębiorstw i 5.2.2. Wsparcie inwestycji przedsiębiorstw), wynosi maksymalnie do 70% i jest zróżnicowany w zależności od kategorii wielkościowej firmy¹¹.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego¹² środki finansowe na inwestycje w sektor energetyki odnawialnej zapisano w ramach

⁸ Ibidem, s. 66.

⁹ Ibidem, s. 94.

¹⁰ Załącznik do uchwały Nr 62/1040/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2010 r., ze zm., Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013, www.mojregion.eu [30-04-2013], s. 62.

¹¹ Ibidem, s. 106-111.

¹² Załącznik nr 2 do uchwały nr 1390/199/12 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 listopada 2012 r., Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa

Osi Priorytetowej 5 Środowisko i Energetyka Przyjazna Środowisku, w działaniu 5.4 Rozwój Energetyki Opartej na Źródłach Odnawialnych. Beneficjent może pozyskać dofinansowanie na wszystkie rodzaje nośników energii, jak to szeroko i jednoznacznie zarazem przedstawiono w opisie działania: „Realizowane będą przedsięwzięcia ukierunkowane na wykorzystanie źródeł odnawialnych (wiatr, biomasa, energia słoneczna, geotermalna, energia wody płynącej) do produkcji energii elektrycznej i/lub ciepła”¹³. Alokacja finansowa w tym komponencie programu wynosi 13 304 454 euro, z czego 9 968 944 euro stanowi wkład unijny. Maksymalny udział środków publicznych w wydatkach kwalifikowalnych na poziomie projektów określono na poziomie 75%¹⁴.

Budowę instalacji wykorzystujących OZE, jak również nowych technologii w tej dziedzinie, transferu technologii i innowacji, *know-how*, podzespołów czy pakietów konsultacyjnych, można współfinansować także z *Osi priorytetowej 1 RPO WP – Rozwój i innowacje w MŚP*. Beneficjentami wsparcia finansowego, mającego co do zasady charakter pomocy publicznej, są tutaj przedstawiciele sektora prywatnego, w szczególności mikro i mali przedsiębiorcy. Alokacja środków finansowych z EFRR na tę oś priorytetową wyniosła 179 195 202 euro, zaś maksymalny udział środków publicznych w wydatkach kwalifikowalnych na poziomie projektów, w poddziałaniach skierowanych *stricte* na rozwój przedsiębiorstw (poddziałania: 1.1.1. Mikroprzedsiębiorstwa i 1.1.2. Małe i średnie przedsiębiorstwa) określono na poziomie 60%¹⁵.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego (Uszczegółowienie Programu¹⁶), zagadnienia dotyczące finansowania zadań z zakresu energetyki odnawialnej zawiera w *Osi Priorytetowej 4 Infrastruktura Ochrony Środowiska*. Spośród pięciu działań tej osi, pierwsze z nich, oznaczone symbolem 4.1 oraz nazwą „Energia Odnawialna i Zarządzanie Energią”, skierowane jest *stricte* na wspieranie tego sektora. Również i w tym regionie w omawianym działaniu znajdują się instrumenty właściwe dla wspierania finansowego wszystkich rodzajów nośników energii, w tym energii wiatru. Alokacja finansowa na wyżej wymienione działanie wznosi 38 900 882 euro, z czego 21 000 000 euro to wkład unijny. Maksymalny poziom dofinansowania na poziomie projektu instytucja zarządzająca określiła tu na poziomie 75% dla zadań nieobjętych pomocą

Pomorskiego na lata 2007-2013, www.dpr.pomorskie.eu [30-04-2013].

¹³ Ibidem, s. 97.

¹⁴ Ibidem, s. 99.

¹⁵ Ibidem, s. 14-20.

¹⁶ Załącznik nr 1 do uchwały nr 1820/12 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dn. 29 października 2012 r. w sprawie przyjęcia Uszczegółowienia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 (wersja 6.5), www.wzp.pl [30-04-2013].

Tabela 4
Wielkości kwot wkładu wspólnotowego

Wyszczególnienie	RPO WK-P	RPO WP	RPO WZP
Wkład wspólnotowy ogółem (EFRR)	4 073 857 265	3 837 972 916	3 528 882 282
Wkład wspólnotowy na inwestycje w OZE	56 783 331	40 772 981	85 890 000
OZE/EFRR	1,4%	1%	2,4%

W złotych według kursu euro z dnia 31 grudnia 2012 roku – 4,09: globalnego i skierowanego na inwestycje w OZE w regionalnych programach operacyjnych województw: kujawsko-pomorskiego (RPO WK-P), pomorskiego (RPO WP) i zachodniopomorskiego (RPO WZP) oraz ich porównanie [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędów marszałkowskich.

publiczną oraz maksymalnie 60% dla inwestycji jej podlegających. Maksymalny udział środków budżetu państwa w kwocie dofinansowania oznaczono na poziomie 15%¹⁷.

Podobnie jak przy innych omawianych w niniejszym artykule programach operacyjnych, inwestycje w sektor OZE można finansować w ramach RPO WK-P z działań przeznaczonych na dofinansowanie prywatnych przedsiębiorstw. Zostały one umieszczone przez instytucję zarządzającą w *Osi Priorytetowej 1 Gospodarka – Innowacje – Technologie*. Alokację finansową na wyżej wymienioną oś określono na poziomie 250 753 899 euro, natomiast maksymalny poziom dofinansowania ze środków unijnych na poziomie projektu wyniósł 60% (za wyjątkiem projektów transportowych, gdzie określono go jeszcze niżej – 40%¹⁸).

Wydatkowanie środków funduszy pochodzących z RPO na inwestycje w OZE

Wielkości planów finansowych oraz poziom kontraktacji środków przeznaczanych na inwestycje w energetykę odnawialną w ramach trzech porównywanych regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013 przedstawiono w tabelach 4 i 5. W latach 2006 i 2007, obok wkładu merytorycznego, władze polskich województw wynegocjowały z Komisją Europejską wielkości kwot wsparcia unijnego asygnowanego z funduszy strukturalnych na przyszłe wykonanie tych programów. Podział środków pomiędzy poszczególne regiony został dokonany w oparciu o algorytm uwzględniający trzy zmienne: populację, PKB per capita oraz poziom bezrobocia. W ten sposób, województwu kujawsko-pomorskiemu przypadła największa kwota spośród porównywanych tu trzech jednostek terytorialnych, czyli przeszło 4 mld złotych (tabela 4). Drugi w kolejności,

¹⁷ Ibidem, s. 172-173.

¹⁸ Ibidem, s. 29-63.

Tabela 5

Kwoty środków finansowych Unii Europejskiej realnie zaangażowanych we współfinansowanie inwestycji (kontrakcja) w projekty OZE w regionalnych programach operacyjnych badanych województw, według podpisanych umów z beneficjentami oraz ich wzajemny stosunek – stan na koniec 2012 roku

Wyszczególnienie	RPO WK-P	RPO WP	RPO WZP
OZE	21 203 006,39	40 126 963,90	8 996 079,55
Przedsiębiorczość	13 597 938,48	39 101 043,58	13 235 026,16
Ogółem	34 800 944,87	79 228 007,48	22 231 105,71
OZE/Przedsiębiorczość	64%	97,5%	147%

W złotych, według kursu euro z dnia 31 grudnia 2012 roku – 4,09 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędów marszałkowskich.

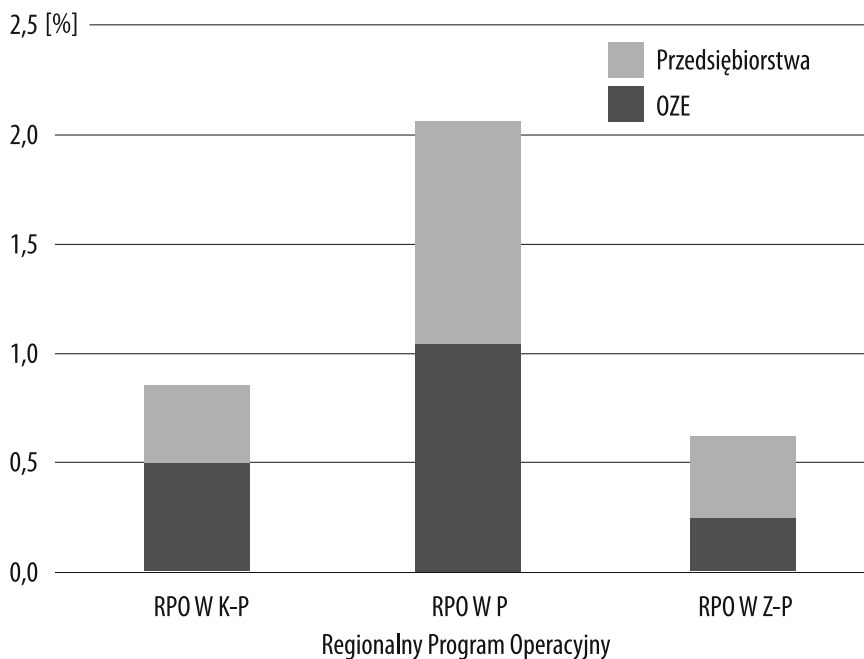
region pomorski otrzymał na lata 2007-2013 od władz UE 3,8 mld złotych, zaś zachodniopomorski – około 3,5 mld złotych. Komisja Europejska akceptowała poziomy alokacji dla osi priorytetowych i składających się na nie działań, w tym rzecz jasna, działań przeznaczonych na wsparcie energetyki odnawialnej w regionach. Wyniosły one kolejno (circa): 85,9 mln złotych dla RPO WZP, 56,8 mln złotych dla RPO WK-P oraz 40,8 mln złotych dla RPO WP. Relacja tych kwot do całościowego wkładu unijnego równała się odpowiednio: 2,4%, 1,4% oraz 1%.

Największą kwotę ogółem na inwestycje w OZE zakontraktowano do końca 2012 roku w województwie pomorskim, najmniejszą zaś w zachodniopomorskim (tabela 5). Podobną relację między regionami zaobserwowano dla sum środków finansowych pochodzących wyłącznie z działań przeznaczonych stricte na rozwój energetyki odnawialnej. Rozkład preferencji beneficjentów dotyczących wyboru jednego z dwóch działań – przeznaczonych na rozwój OZE lub na rozwój przedsiębiorczości – przejawiał się w porównywanych regionach w ten sposób, iż udział środków w tym drugim przypadku był wyraźnie wyższy (o 47%) w województwie zachodniopomorskim, natomiast w kujawsko-pomorskim relacja była odwrotna (-36%). Porównanie sumarycznych wielkości środków ulokowanych w podpisanych umowach na koniec 2012 roku pomiędzy dwoma rodzajami działań w województwie pomorskim wykazało, że uplasowały się ona na porównywalnym kwotowo poziomie.

Analizując łączne udziały środków finansowych UE zawarte w umowach podpisanych przez instytucje zarządzające z beneficjentami, w globalnych kwotach wkładu wspólnotowego przyznanego dla omawianych tu programów operacyjnych (rysunek 1) widać, że poziom ten na koniec 2012 roku, wyniósł maksymalnie niewiele ponad 2% – w województwie pomorskim. W pozostałych regionach nie przekroczył on 1% (najniższy okazał się w województwie zachodniopomorskim). Struktura finansowania tych przedsięwzięć wskazuje na równomierny (około 50%) podział pomiędzy działaniami dedykowanymi dla OZE

Rysunek 1

Udział wydatków regionalnych na inwestycje w OZE, zakontraktowanych łącznie na koniec 2012 roku, współfinansowanych ze środków EFRR (w działaniach przeznaczonych na wspieranie OZE i przedsiębiorstw), w globalnych kwotach środków EFRR programów operacyjnych poszczególnych województw [%]

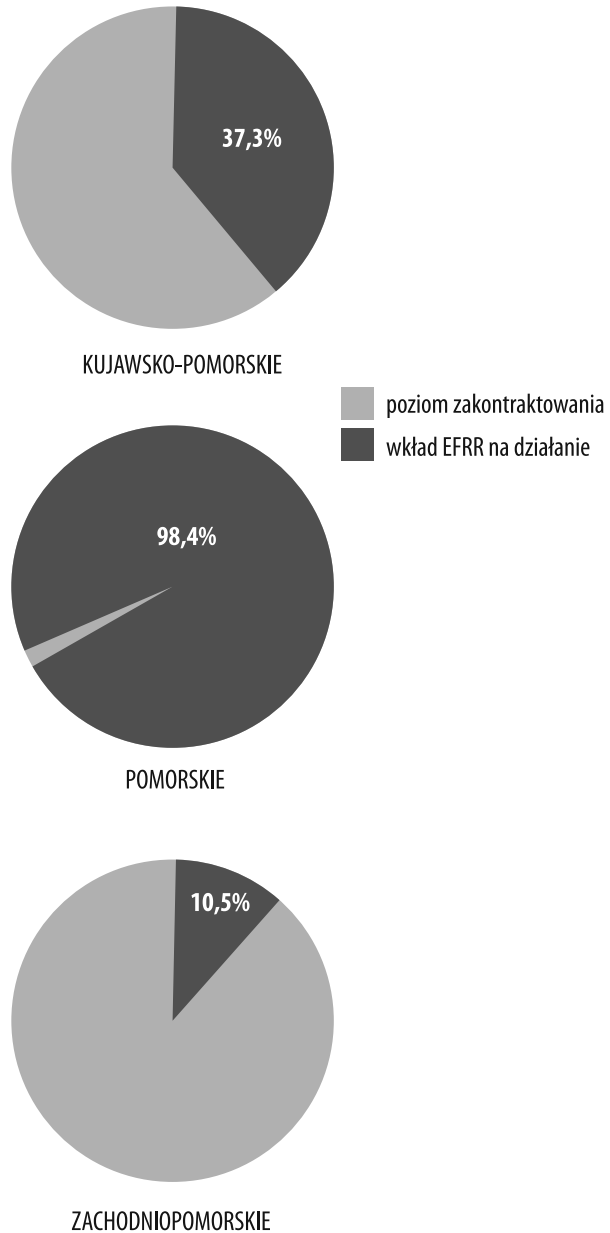

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędów marszałkowskich.

i przedsiębiorstw. W kujawsko-pomorskim zaobserwowano niewielką przewagę środków z działania 2.4 Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku, a w zachodnio-pomorskim – nieznaczną wyższą kwotę pochodzącą z działań zapisanych w *Osi priorytetowej 1 Gospodarka – Innowacje – Technologie*.

W niniejszej pracy dokonano także porównania poziomu zakontraktowania środków finansowych przeznaczonych na wsparcie energetyki odnawialnej w celu ujawnienia relacji pomiędzy zapisanymi w umowach z beneficjentami sumami środków pochodzących z EFRR, (w ramach działań skierowanych typowo na wsparcie OZE), a wolumenami alokacji finansowych środków EFRR w działaniach ukierunkowanych stricte na rozwój OZE w poszczególnych programach operacyjnych, na koniec roku 2012 (rysunek 2). Wynika z niego, że w województwie pomorskim proces kontraktacji został na ten czas właściwie zakończony – w omawianym okresie wyasygnowano prawie wszystkie dostępne na wyżej wymieniony cel pieniądze, natomiast najwolniej absorpcja środków unijnych przebiegała w regionie zachodniopomorskim – do końca 2012 roku przyznano

Rysunek 2
Udział wielkości zakontraktowanych środków finansowych na inwestycje w OZE (EFRR) pochodzących z działania skierowanego na rozwój OZE w globalnej kwocie wkładu wspólnotowego w tym działaniu, w poszczególnych programach operacyjnych – stan na koniec 2012 roku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędów marszałkowskich.

beneficjentom tylko niespełna 10,5% dostępnych w puli pieniędzy. W województwie kujawsko-pomorskim, plasującym się w środku stawki, wartość ta wyniosła nieco ponad 37%.

Podsumowanie

Województwa położone na północnych i północno-zachodnich obszarach Polski: kujawsko-pomorskie, pomorskie i zachodniopomorskie, należą do krajowych liderów w produkcji zielonej energii. Mimo to, poziom rozwoju sektora OZE jest w nich zróżnicowany, a rozbieżności te sięgają około 50%. Najwięcej „zielonych” instalacji energetycznych powstało w ostatnich latach w województwie kujawsko-pomorskim i tam też notuje się największy udział zielonej energii w produkcji elektryczności, bo aż 60%. Największe i najbardziej wydajnie zestawione urządzenia do produkcji odnawialnej energii zlokalizowano do tej pory w województwie zachodniopomorskim – notuje się tam, na koniec 2012 roku, najwyższy poziom łącznej zainstalowanej mocy przy najniższej liczbie instalacji; produkcja zielonej energii brutto była więc w tym regionie najwyższa.

W ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013, od 2007 roku są dostępne znaczące środki przeznaczone między innymi na współfinansowanie zadań z zakresu rozwoju energetyki odnawialnej. Wielkości wkładu wspólnotowego w działaniach przeznaczonych na rozwój OZE, zostały autonomicznie określone przez administrację trzech omawianych w niniejszym artykule województw na różnych poziomach (maksymalny rozrzut wartości przekracza 50%), w sposób zasadniczo proporcjonalny do stopnia rozwoju sektora OZE na danym terenie. Biorąc nawet pod uwagę naturalnie występujące zróżnicowanie w wolumenach zasobów nośników energii odnawialnej w analizowanych jednostkach terytorialnych, takie ustawienie relacji nie wydaje się być optymalne. Bardziej racjonalnym rozwiązaniem byłaby proporcja odwrotna, według zależności – im słabiej rozwinięta infrastruktura OZE, tym większe wydatki, pamiętając chociażby, że centralnym założeniem programów współfinansowanych z EFRR jest dążenie do konwergencji, do wyrównywania dysproporcji w rozwoju gospodarczym regionów państw członkowskich. Przy takiej przesłance trzeba by oczywiście uwzględnić korekty wynikające z różnic w oszacowanych potencjałach zasobów OZE, jednakże można założyć, że co do zasady, poza sektorem geotermii, nie byłyby one znaczące.

Tą istniejącą w regionalnych programach operacyjnych, niezbyt efektywną proporcję kwot do potrzeb, w ograniczonym stopniu rekompensuje fakt, iż potencjalni beneficjenci mogą pozyskiwać środki na dofinansowanie inwestycji w OZE nie tylko z działań ukierunkowanych stricte na rozwój energetyki odnawialnej. Umożliwienie takiego rozdziału wprowadza dozę elastyczności w całym mechanizmie i sprzyja potencjalnie większej konsumpcji kapitału, niż w przypadku ograniczenia wsparcia OZE tylko do jednej „szufladki”. Z pierwszego rodzaju działań (tylko OZE) korzystają głównie jednostki sektora finansów publicz-

nych, które z uwagi na obowiązujące je zasady budżetowe, mają często mniejsze możliwości absorpcji funduszy unijnych (wymagającej niejednokrotnie wysokiego wkładu własnego) niż przedsiębiorcy (zwłaszcza duzi). W województwie zachodniopomorskim na przykład, przedsiębiorcy pozyskali o blisko połowę więcej środków na energetykę odnawialną niż beneficjenci instytucjonalni. Rozwój sektora OZE winien być jednak aktywnie wspierany przez sektor publiczny, pozostawienie go grze rynkowej nie rozwiąże problemów, dlatego też nawet stosowane dotychczas w programach operacyjnych rozwiązanie dychotomicznego finansowania jest niewystarczające w aspekcie polityki inwestycyjnej w odnawialne źródła energii.

Wspomnianą nieadekwatność widać w zbadanym poziomie zakontraktowania (łącznie kwocie określonej w podpisanych umowach z beneficjentami) środków finansowych przeznaczonych na rozwój OZE pochodzących z programów regionalnych, w badanym okresie (koniec 2012 roku). Najszybsza absorpcja funduszy zachodziła właśnie tam, gdzie nasycenie urządzeniami i zainstalowaną mocą było najniższe – w województwie pomorskim poziom zakontraktowania na koniec 2012 roku sięgnął prawie 100%. Poza wysokim zróżnicowaniem międzyregionalnym, ujawnia się ujemna relacja kontraktacji do poziomu rozwoju energetyki odnawialnej na badanych obszarach, a to wydaje się być konsekwencją – z jednej strony środków wyasygnowanych w nieodpowiednich wielkościach w stosunku do potrzeb, z drugiej zaś – oceny przez potencjalnych beneficjentów atrakcyjności inwestycyjnej dla OZE na tych obszarach, między innymi na podstawie stopnia nasycenia stosowną infrastrukturą.